

432

ՀԱՅԿԱՆ ՄԱՏԵԼԱՏԱՐ ԹԻՒ 5

No. 5
GROWTH

ԱՃՈՒՄ

ԳՐԵՑ

ՀԷՆՐԻ ԶՐԲԻՆ ԳԻՆԿ

ՕՏԵՐԼԻՆ ԳՈՐԿԻ ՆՈՒԱԳԱՐ

Ա. ԳՈՐԿԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՍԵՏԵԼՈՍԵԱՆ

1921

1
—
բ-56

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ԹԻՒ 5

NO. 5
GROWTH

1
P - 56

ԱՃՈՒՄ

ԳՐԵՑ

ՀԷՆՐԻ ԶԼՐԶԻԼ ՔԻՆԿ

ՕՊԵՐԷԻՆ ԳՈՒԷՃԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Հասարակութիւն Ամերիկեան Պոս Ընկերութեան

Կ. ՊՈՒԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԵՈՍԵԱՆ

1921

2010

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԻ ԱՌԹԻԻ

Բարիին շինող Ձեռքը, որ Նախախնամութեան ամենագոր Ձեռքն իսկ է, անսկզբ-նական դարերէ ի վեր գործած է եւ պիտի գործէ յաւիտեան: Հակառակ աշխարհս ու ազգերը յեղաշրջող, վերիվայրող փոփոխութիւններու՝ նոյն այս շինող Ձեռքը, երբեմն երեւութապէս դանդաղ, երբեմն անհասկնալիօրէն բարդ, բայց տեսականապէս կ'իրագործէ Անհուն Միտքին Մեծ Ծրագիրը:

Վերջացող համաշխարհային ահաւոր պատերազմը, որմէ անցաւ աշխարհս՝ իբրեւ կրակէ, իր սահմուկեցուցիչ ու անբացատրելի յեղաշրջումներուն մէջն իսկ, կը հաւասանէր քե, մասն էր այն Մեծ Ծրագիրին: Այս մեծ աղէտին պատճառաւ աշխարհիս մեջ յառաջ եկան մեծ աւերներ, զորոնք վերաշինելու համար՝ գերագոյն ճիգեր բաժնու-ւնէրան մըն է որ կը բացուի մեր առջեւ: Մեծ է ճիւղական ու ճնշեսական կորուստն ու աւերը. բայց ժառանգի սկսած են անմիջապէս խորհիլ անոնց վե-

39347-67

52424-4.4.

րաշինութեան ու դարմանումին համար: Բայց մեծագոյն կորուսք, գոր աշխարհ քաւ այս մեծ աղէտին առթիւ, ոչ նիւթական եր, ոչ ալ սնտաւանք: Բարոյական ու հոգեւոր աշխարհի կորուսներն ու աւերները խորտէն անշարիւի ու մեծապէս աւաղելի են: Շատ հոգիներ մահացան, շատ նկարագիրներ քայքայուեցան, շատ բարոյականներ խաբարեցան, շատ հաւատներ խախտեցան ու Բարիին շինող Ձեռին սմանչելի շատ մը ձեռակերտներ փնացան առ յաւիտ:

Բայց հիմա ժա՛մ է գործելու ամեն անոնց, որոնք Յաւիտեական Միակ Բարիին, ամենաբարին Աստուծոյ, բարձրացնող գորութեամբ գօտեպնդուած՝ պիտի սկսին վերաշինութեան սուրբ գործին՝ հոգիներու աշխարհին մէջ: Վերջին դժբախտ փորձառութեամբ ա՛յլ աւելի գիտակցեցանք քէ շատ դիւրին է քանդելը, նոյն ասեմ արդէն գիտեցինք քէ շատ ու շատ դժուար էր շինելն ու մանաւանդ վերաշինելը: Բայց՝ այդ պատճառ մը չէ որ չվերսկսինք շինութեան նուիրական գործին, որուն կամաւոր ու համոզուած գործիչները ըլլալ բարձր առանձնաւորութեամբն է իւրաքանչիւր Քրիստոնեայի:

Հետեւաբար, մենք եւս, հոգեւին գիտակից այդ սուրբ գործին կենսական կարեւորութեան ու անյեշաձգելի պահանջին՝ բարոյական եւ հոգեւոր վերաշինութեան ստատած ըլլալու միակ բաղձանքով կը հրահարակենք ներկայ *Վերաշինութեան Մասնաշարք*, որ՝ կը յուսանք քէ՝ Աստուծոյ Սբ. Հոգիին շնորհովը անկործանելի վերաշինութիւն յառաջ պիտի բերէ ընթերցողներու հոգիներուն մէջ:

ԱՃՈՒՄ

Ա.

Ա. ՀԱՄԱՆ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

Եր նիւթը բնականապէս կը պահանջէ քրն-նել աճման պատեհութիւնը, աճման պարտականութիւնը, աճման ուղղութիւնները, աճման թշնամիները եւ աճման մեթոտները:

Նախ, աճումը թանկագին պատեհութիւն է եւ ամէն մարդու համար: Թանկագին է վաճառքի մարդոց համար յաւիտեական յոյսի առաջին պայմանը սա է թէ կրնան տնայնացիները ապահովել մարդոց: Ահա անոր ազատարար խօսքը. *Կրնաք աճիլ, անվախճան աճիլ:*

Աճում կը բովանդակի բուն իսկ կեանքի մէջ: Արդարեւ աճումը կեանքի նշան է: Կենսաւոր բաներու առանձնաշնորհը սա է որ կ'աճին անոնք: Կեանքով օժտուիլ կը նշանակէ աճման կարողութեամբ օժտուիլ:

Աճումը, նաև, մարդկային ձիրքերուն մաս կը կազմէ մասնաւորապէս: Մարդոց մէկ յատկանիշը սա է որ իրենք անվերջ զարգացման ընդունակ են: Չկայ որոշ սահման մը որմէ անդին չկրնան յառաջ գլխի: Աստի բնականապէս կը հետևի Քրիստոնէական սա տեսութիւնը թէ մարդիկ պէտք չէ որ ծերութենէ կամ մահէ վախնան, եթէ կ'ապրին ու կը գործեն այն մեծ նպատակներուն համաձայն զորս Աստուած ունի իրենց համար: Քանզի ծերութիւնն ալ, մահն ալ, այն ժամանակ աւելի մեծ աճման ծառայող տարրեր պայմաններ են լոկ: Հետեւեալ Զիտուսի հաւատքը բնականապէս կ'առաջնորդէ սա յորդորին. Օ'ն, դէպի ձեր աճման պատեհութիւնը—կեանքի առանձնաշնորհը, մարդոց առանձնաշնորհը, և Աստուծոյ խոստումը: Պանծացէք անով: Արժանի հանդիսացէք անոր: Ակնկալու եղէք անոր: Պատրաստուեցէք անոր: Անվերջ աճման և տեական զարգացման պատրաստուեցէք:

Բ

ԱՃՄԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆ ՈՒԹԻՒՆ

Սակայն կը սորվինք այսօր թէ պատեհութիւնը կամ առանձնաշնորհը միշտ հոմապատասխան պարտաւորութիւններ ունի: Եթէ կրնանք անդադար ածիլ, կրնանք ուրեմն հասկնալ թէ իսկոյն սա հետեւութիւնն հանելու ենք թէ պարտիմք ածիլ: Կարողութիւնը պարտաւորութեան չափն է:

Դարձեալ, եթէ աճումը կեանքի նշան է, ուրեմն ով որ չաճիր՝ արդէն իսկ սկսած է մեռնիլ: Անմահ մանկութեան միակ գաղտնիքն աճում է:

Աճումով ըսել կ'ուզէ Աստուած, երբ կ'ըսէ թէ «մանկութիւնդ արժիւնն պէս կը նորոգուի»:

Դարձեալ, եթէ անվերջ աճումը մարդուն մասնաւոր յատկանիշն է, ուրեմն մենք, մարդ ըլլալով, պարտաւոր ենք անդադար ածիլ: Այլապէս թիկունք կը դարձնենք մեր մարդկային ճակատագրին, և արդէն իսկ սկսած ենք մարդկութենէ իյնալով անբանանալ:

Դարձեալ աճումը տիեզերական պարտաւորութիւն է: Աճում կը պարտիմք մեր անձերուն, մեր բարեկամներուն, աշխարհի, և Աստուծոյ: Նախ, մեր անձերուն՝ որպէս զի մեր յիշողութիւնը ճոխանայ, երեւակայութիւնը թեւաւորուի, ըմբռնողութեան կարողութիւնն ընդարձակի և անվրդով խորհելու կարողութիւնը զօրանայ: Վառն զի յաւիտեան անբաժան պիտի ըլլանք մեր անձերէն, և ոչ ոք կարող է զուարթօրէն դիտել անմահ տարիներու դատարկութիւնը: Ամէն մարդ պիտի վափաքի համեստ ու արժանաւոր ընկեր ըլլալ իր անձին:

Աճում կը պարտիմք նաև մեր բարեկամներուն: Վառն զի ոչ ոք իրաւունք ունի իր բարեկամին բերելու անձ մը՝ ոչ աւելի զարգացած ու նրբացած քան անցեալ տարուանը: Եւ եթէ անդադար չատ բան պիտի բերենք մեր բարեկամներուն, պէտք է որ հետզհետէ աւելի ճոխ և աւելի նշանակալից անձ մը բերենք: Պէտք չէ որ մեր բարեկամները մեղմէ ձանձրանալ հարկադրուին՝ վաղուց հետէ սպառած ըլլալով ամէն ինչ որ ունէինք տալու: Ընդհակառակն նորանոր անակնկալներ գտնելու են մեր եսին յաջորդական յայտնութիւններուն մէջ:

Ոչ նուազ ստուգիւ աճում կը պարտիմք աշխարհի: Վերջ ի վերջոյ, ինչպէս յաճախ պիտի տեսնուի, ոչ մէկս տալու ուէ բան կ'ունենանք բաց ի մեր անձերէն, և այդ անձերը պէտք է որ արժանաւոր և աճող ըլլան: Երբ կը մտնենք այն համայնքներուն մէջ ուր պիտի վարենք մեր կեանքը, մասնաւորապէս պարտաւոր ենք աճող աղջակներ ըլլալ անոնց կեանքին մէջ և միշտ աւելի և ա՛լ աւելի բան տալ: Համայնքն իրաւունք ունի սպասելու, մասնաւոր առանձնաշնորհալ մարդէն, որ մասնաւոր կերպով իրեն բերէ տճման կրթութիւնն ու գործիքները, և մինչ տարիները կ'անցնին՝ կարենայ յարաճուն չափով տալ ինչ որ անկարելի էր աւելի կանուխ:

Եւ մարդ առանց աճման չկրնար նաև իր առ Աստուած պարտքը կատարել: Նշանակալից է անմիտ հարուստին առակին զլուխը դրուած սա նախադասութիւնը. «Մարդուս ստացուածքներուն աւելնալէն կախուած չէ իր կեանքը»: Եւ ինչպէս մարդուս ստացուածքներէն կախուած չէ իր կեանքը, նոյնպէս իր վերջին աւանդը ստացուածքի չպատկանիր առաւելապէս, այլ անձի: Մարդը պարտաւոր է, իր կեանքի աւանդը հատուցանելու պահուն, Աստուծոյ վերադարձնել մահաւանդ անձնականութիւն մը, որ իրականացուցած ըլլայ իր մէջ Աստուծոյ՝ զրուած կարելիութիւնները: Վասն զի միայն այդ կերպով իր լրման կը հասնի մարդուն մեծ ու վերջին աւանդը:

Աճման պարտականութիւն կը ծանրանայ ամէն մէկուս վրայ:

Գ.

ԱՃՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պարզ է թէ ամէն ընականոն աճում կատարելագործման ուղղութեամբ է, սերմին ընուծեան, կազմին և նպատակին ուղղութեամբ: Հետեւապէս մարդուն աճումը պէտք է որ նշանակէ իր կարելիութիւններուն յարաճուն իրագործումը ամէն ուղղութեամբ, կեանքի անդուլ ընդարձակմամբ, խորացմամբ և ճոխացմամբ: Աճման ուղղութիւնները քննելու համար ուրիշմ հարկ է որ մարդ լրջօրէն հարցնէ թէ ի՞նչ բանի համար ստեղծուեցաւ ինք և դէպի չուկէտը դիմէ:

Ֆիզիքական Աճում

Մարդ էակին համար ժամանակ կու գայ, երբ ծաւալով ֆիզիքական աճումը կը դադրի, բայց կեանքը դեռ կը գործադրէ «մշտնջենական նահանջի ռազմային հնարքը» վուծով հին հիւսկէնը թօթափելով և անոր տեղ նորը դնելով: Պէտք է որ այս անդուլ նորոգումը տեղի ունենայ, եթէ կ'ուզուի որ մարդն իր լաւագոյն վիճակին մէջ մնայ: Ֆիզիքական աճումն անգամ այսպէս ընդ երկար շարունակելու է՝ հասակով տճման լման չափին հասնելէ ետեւ, ապա թէ ոչ՝ մահն արդէն իսկ սկսած կ'ըլլայ ներս սպրդիլ: Ֆիզիքական մարդին մէջ անգամ սովոր ենք տարիքը տարիներով չչափել, այլ հիւսկէնի ստեղծագործ նորոգման դադարումով: Բնախօսներն սկսած են մեզի ըսել թէ մենք մեր չնչերակներուն չափ ծեր ենք, կամ մեր անխողովակ գեղձերուն չափ: Ուրեմն փարմիք

աճուժը նշանակելու է այս անդուլ նորոգման, կեանքի այս ձևափոխման, պայմաններուն պահպանումը: Մարդու համար ֆիզիքական չուկէտը խոշոր մարմին կամ գորեղ մկան չէ, այլ ֆիզիքական յարմարութիւն բարձր նպատակներու երկարագոյն, ընդարձակագոյն և լաւագոյն ծառայութեան համար — ֆիզիքական ամենալաւ պատշաճեցում այն միջավայրին, որու մէջ պիտի կատարուի մեր գործը, երբ կարելի ամէն լաւ կատարուած է այդ միջավայրն ընելու համար ինչ որ պարտի ըլլալ: Ֆիզիքապէս ուրեմն սա է կարծեմ ինչ որ ըսել պիտի ուզուի պարզ «սպիւր» բառով. տարուէ տարի մարմինն այնպէս գործածել, մարդել ու կրթել որ, արդիական պատշաճ բառ մը գործածելով, «յարմար» ըլլայ կեանքի լաւագոյն կարելի գործիքը դառնալու, անձնագոյնութիւնը և համբերութիւնը բնական հանդիսացնելու և գործի մէջ փութաջանութիւնն ու ընտիր յատկութիւնն հնարաւոր ընելու:

Ֆիզիքական այսպիսի աճման պատրաստուեցէք:

Իմացական Աճում

Մարդու իմացական աճումն ալ դադրելու չէ իր դպրոցական կրթութեան հետ: Այդ պիտի ըլլայ իսկոյն յիտադիմել սկսիլ: Մարդու աճութիւնները, եթէ չգործածուին, անօգուտ կ'ըլլան: Մարդս իրմէ պահանջելու է օր ըստ օրէ աւելի խելամուտ ըլլալ անհատական և ընկերային կեանքի հարցերուն և օր ըստ օրէ աւելի պատշաճ, աւելի կշռուած ու հետեւողական զրութեամբ արտայայտել զանոնք խօսքով ու գործով: Դաս

տիարակուած մարդուն համար ընադդային բան մը ըլլալու է իր ձեռնարկած գործն ընելու լաւագոյն կերպը մտածել, յետոյ այդ կերպով գործելու ունակութիւնը կազմել — «ունակութեան անջան խնամքին» յանձնելով աշխատութեան ուղղէն իսկ քննուած դաշտերը, որպէս զի ինք կարենայ յառաջ ընթանալ և աւելի ընդարձակ նուաճումներ ընել: Պէտք է որ ամէն մէկս ուսման, գործի կամ կեանքի մասնաւոր ասպարէզ մը ունենանք, ուր կարենանք տեսակ մը հեղինակութեամբ խօսիլ չնորհիւ մեր փորձառութեան և չնորհիւ այն աշխատութեան և երկարատե ու խորին ուշադրութեան զոր նուիրած ենք այդ ասպարէզին: Ամէն մէկուս համար կարելի է իմացական բարձր ու արժանաւոր գործ կատարել կեանքի մեր մասնաւոր ասպարէզին մէջ: Պէտք է նաև որ չինչ զրօսանքներ, երկրորդական նախասիրութիւններ ունենանք, որոնք կրնան նոյնքան վարձահատուց ըլլալ. մեզի որքան երկաթուղիի բազմադրադ պաշտօնեայ մը, Մր. Չարլս Ֆինի Գոքս, գտաւ մանրադիտային իր ուսումներն ու Տարուինեան հետազօտութիւնները: Ամէն մէկուս համար կարելի է գոնէ ընդարձակօրէն ծանօթանալ աշխարհի մեծ միտքերուն, աշխարհի մեծ գիրքերուն: Ի՞նչ հարստութիւն կը բացուի հոս մեր առջև: Կ'արժէ յիշել Նախագահ Էլեքթի «մէկուկէս միթրնոց գրադարակը»:

Իմացական աճման պատրաստուեցէք:

Գեղագիտական Աճում

Մարդս պէտք է որ պատրաստութիւն տեսնէ նաև գեղագիտական գնահատումով և ամէն ազնիւ

զգացումով աճելու համար, և պէտք է որ իր տունը վկայ ըլլայ այդ աճման: Ներկայ սերունդը մասնաւորապէս բախտաւոր է որ կրնայ գեղարուեստի ամէն ճիւղերուն — երաժշտական, նկարչական, քանդակագործական, մատենագրական — լուսագոյն արտադրութիւններէն մեծագոյն մասին ընդօրինակութիւնները գտնել, թէ՛ լաւ և թէ՛ աժան: Սակայն «սակաւաթիւ լաւ բաներ» անգամ չատ աւելի լաւ են քան բազմաթիւ ստորին բաներ: Կեանք կը տարածուի դեռատիներու առջև: Եւ այս կը նշանակէ անշուշտ թէ պատրաստուելու են օր ըստ օրէ աւելի շատ և աւելի լաւ հասկնալ, ուղիղ գնահատել ու սիրել երաժշտութեան, նկարչութեան, քանդակագործութեան, բանաստեղծութեան և ուղինիւ գրականութեան լուսագոյն արտադրութիւնները: Կարելի չէ սա յորդորը չուղղել դեռատիներուն: Դուք ալ ներկու թափանցումներ ըրէք այս ասպարէզին մէջ: Ուրիշ ի՞նչ բանի համար օժտուած էք այդ ընդունակութիւններով: Այս ասպարէզին մէջ գտնուող մեծ հոգիներուն ընկերութիւնը վայելեցէք: Նայեցէք որ տարուէ տարի աւելի ճշմարտապէս մշակուած, աւելի ճշմարտապէս աշխուսեցած և հետեւապէս աւելի գիտակցօրէն համալիրող և զգայուն ըլլաք ամէն ուր որ բան մը կայ մարդկային: Կրնաք ապահովապէս կարեւորութիւն չընծայել այն արուեստին որ ձեզ անտարբեր և այլամերժ կը թողու, վասն զի ամէն գեղարուեստի մէջ մեծագոյն բանը մարդկային է ամենապարզ, ամենախորին և ամենալայն կերպով:

Գեղագիտական աճումի պատրաստուեցէք:

Բարոյական Աճում

Որովհետեւ մարդ ենք և ոչ անբան, պիտի պատրաստուինք նաև բարոյական յառաջդիմութեան համար, այսինքն՝ զգացումներն ու կոմքը կրթելու և կեանքի այն օրէնքներուն հնազանդեցնելու համար զորս նշմարած ենք իմացականապէս: Պատրաստութիւն պիտի տեսնենք արդար կամքի այն աւելի կանոնաւոր, աւելի լայն ու խորին, աւելի փափուկ և ուշիմ գործադրութեան համար, որու մէջ կը կայանայ բարոյական ամէն յառաջդիմութիւն: Այսպէս բախտը պիտի ունենանք զարդիս անիրականալի բարոյական մեծագործութիւններու յուսալու, երբ քայլ առ քայլ զարգանան իմացական խտրողութիւն, երեւակայութիւն, ներհայեցողութիւն, փափկանկատ չըջահայեցողութիւն, և ուրիշի մը տեսակէտէն նայելու կարողութիւն:

Որովհետեւ Աստուծոյ համար ստեղծուած ենք, «որպէս զի Աստուածային բնութեան հաղորդ ըլլանք», պատրաստութիւն կը տեսնենք բարոյական յառաջդիմութեան մեր գործին համար, ինչպէս Պետրոս առաքեալի երկրորդ թուղթը կը յորդորէ, ըսելով, «Այս բանին համար բոլոր ջանքերնիդ դրած՝ ձեր հաւատքին վրայ առաքելութիւն աւելցուցէք, ու առաքելութեան վրայ գիտութիւն, և գիտութեան վրայ ժուժկալութիւն, ու ժուժկալութեան վրայ համբերութիւն, և համբերութեան վրայ աստուածապաշտութիւն, ու աստուածապաշտութեան վրայ եղբայրսիրութիւն, ու եղբայրսիրութեան վրայ սէր:» Վասն զի վերին աստիճան թելադրիչ կարգ կանոն ու յառաջդիմութիւն է ինչ որ հոս կը պարզուի: Որովհետեւ չուկէտն Աստուծոյ կեանքին հաղորդ ըլլալ է, մարդս

կ'սկսի առ Աստուած հիմնական հաւատքով և ապա կ'աւելցնէ նպատակի այն պարկեշտ ուղղամտութիւնը, որ առաքինութեան էութիւնն իսկ է: Այս նպատակն ի գլուխ հանելու պահուն ծանօթութիւն ունենալու է կեանքի օրէնքներուն վրայ, որոնց միջոցով կու գայ այն ճշմարիտ անձնագոյութիւնը, «ժուժկալութիւն», որ կեանքի անհամար կէտերու վրայ ամենապատուական յաջողութեան բանալին է: Եւ յետոյ մարդ պէտք ունի այն անդեղ-համբերութեան և յարստութեան, առանց որու ոչ մէկ չուկէտ կարելի է ժամանել: Այսպէս հետզհետէ աւելի կը նմանի Աստուծոյ և կը կարողանայ ցոյց տալ թէ՛ այն եղբայրսիրութիւնը զոր կը պահանջէ փոքր ու ընտանեկան չրջանակը (ինչ որ յաճախ ամենադժուարին գործ է), և թէ՛ ընդարձակ ու համայնապարփակ այն սէրը որ Աստուծոյ կեանքը կը յատկանշէ: Աճումի որպիսի՝ հնարաւորութիւն: Պէտք է որ անդադար աւելի ազնիւ, աւելի հեղ, աւելի պատկառող մարդիկ ըլլանք, աւելի զօրեղ և աւելի քաջասիրտ ու օգտակար այրեր ու կիներ, որոնց միջնորդան իսկ բարոյական առողջութեան և կազդուրման միջնորդ է:

Բարոյական աճման պատրաստուեցէք:

Հոգեւոր Աճում

Որքան կարելի է բարոյականն ու կրօնականն անջատել իրարմէ, պէտք է որ ամէնս պատրաստութիւնը նաև հոգեւոր յարաճուն տեսողութիւն, մարդկային ազգի հոգեւոր մեծ տեսանողներուն և բուն իսկ Աստուծոյ հետ լայնագոյն ու խորագոյն ընտանութիւն ձեռք բերել: Ստոյգ է մանա-

ւանդ որ մենք մեր հոգեւոր ժառանգութիւնը չենք մտնէր, եթէ չաշխատինք ամբողջ Սուրբ Գրոց հմտանալ արդիական միջոցներով: Բանաւոր և լիովին վարձատրիչ չուկէտ է այս, ձեռք բերէք զայն: Եւ Սուրբ Գրոց մարգարէական մեծ ոգիներուն հետ կեցէք, մինչև որ ամբողջովին ձեր արեան մէջ մտնէ և մանաւանդ մինչև որ ձեզ պատրաստէ ձեր բարոյակսն և հոգեւոր բարձրագոյն կարելի զարգացման — Բրիստոսի ներքին կեանքին հետ օր ըստ օրէ աւելի խորին հաղորդակցութեան — մինչև որ բնազդամբ Բրիստոսի ոգին ստանաք և Անոր առ Աստուած յաղթական հաւատքին հաղորդ ըլլաք: Այսպէս պէտք է որ Աստուծոյ վրայ ստոյգ վստահութիւն և Անոր հետ անձնական յարաբերութիւն փնտռենք իբրեւ անգին մարգարիտ կենաց: Տարիքը պէտք է որ յարաճուն հաւաստիք բերէ:

Ընկերային Աճում

Բայց ոչ մէկս խորհինք սխալմամբ թէ՛ բարոյական ու կրօնական կեանքը բոլորովին անջատ է կեանքի միւս մասէն: Աճման բոլոր այս տեսակները մեր աստուածապարգիւ ընութիւններուն կը վերաբերին և ամէնն ալ մեզի համար Աստուծոյ կամքին մէջ կը ներփակին: Բարութիւնը պէտք ունի իր ֆիզիքական հիմին, իր իմացական դատողութեան, իր մշակեալ երեւակայութեան, իր գեղագիտական զգացման: Բոլոր ասոնց մէջ ալ Աստուած է ճշմարիտ չուկէտը: Ամէնուն մէջ ալ, կրնանք վստահ ըլլալ, «երբ արթննամ, քու դէմքէդ պիտի կշտանամ»:»

Բարոյական ու հոգեւոր աճումն ուրեմն կը նշանակէ նաեւ թէ մենք կ'առաջադրենք ամէն կէտի վրայ, երբ պատենութիւն ներկայանայ, խելամտորէն ու անշահախնդրաբար Աստուծոյ գործակցի մարդոց համար իր յառաջախաղաց նպատակներուն մէջ, այսինքն որպէս զի հոս երկրի վրայ իսկ այսպիսի քաղաքակրթութիւն մը հաստատէ որ կարենայ հարադատ կերպով Գրիգորի չափանիշներուն պատասխանել՝ գոնէ տեսակէտով — այսինքն Աստուծոյ թագաւորութիւնը: Այս ուղղութեամբ վերջին տարիներու մէջ եղած յառաջդիմութիւնը ապագայ աւելի մեծ բաներ կը խոստանայ, և այս մեծ բաներն յառաջ բերելու մէջ ամէն ալ մեր ուշագրաւ գերը պիտի ունենանք:

Դ

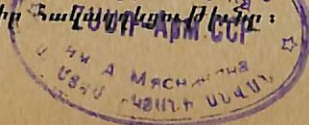
ԱՃՄԱՆ ԹՇՆԱՄԻՆՆԵՐ

Բայց ցուցուած այս ուղղութիւններէն միով կատարելի ունէ յառաջդիմութիւն անվրէպ ընդգիմութեան կը բախի ամէն կէտի վրայ: Ուստի և այն մարդը որ կ'ուզէ ածիլ՝ պարտի լիովին հաշուի առնել աճման թշնամիները:

Աճման թշնամիները ներքին և արտաքին են, և արտաքին խոչընդոտներուն զօրութիւնը մեծ մասամբ կը բնորոշուի ներքին գիրքով: Յիսուս աճման թշնամիները ցոյց տուաւ ճշտիւ սերմանացանին առակով: Ուստի և կրնանք այդ առակը մեզի ուղեցոյց ընտրել, մինչ կ'անցնինք խօսիլ մարդկային յառաջդիմութեան ընդդիմացող ոյժերուն վրայ:

Պայմանադրական սովորութիւն եւ նախապաշարում

Սերմանացանին առակը կը թելադրէ, նախ, թէ, պայմանադրական սովորութեան, չքննուած, չփորձուած կանխակալ կարծիքի և նախապաշարման կոխոտուած արահետը արմատ արձակելու պատենութիւն չտար կենաց սերմին: Աճում անկարելի է պայմանադրական սովորութեան և նախապաշարման հետեւող մարդուն համար, վասն զի այդպիսին կրաւորական վիճակ կ'առնէ արտաքին ճնշման տակ: Դաստիարակեալ մարդը, անդաստիարակեալէն շատ աւելի լաւ գիտնալուն համար անցեալը, պարտաւոր է զգուշանալ զայն պահպանելու հակումէն, զուտ պահպանողականութեան հակումէն, այսինքն նայիլ որ իրեն և ուրիշներու համար գոնենակութիւն չզգայ երբ միայն եղած լաւը կը կը կրկնուի: Ածիլ և իր ժամանակակիցներուն ամենամեծ ծառայութիւն մատուցանել փափաքողը պարտաւոր է բացարձակապէս հաւատարիմ ըլլալ իր անձին և իր ներկայ ամբողջ լոյսին: Եւ նմաններու և ընկերութեան հանդէպ իր մեծ պարտքը լիովին ճանչցողը պարտաւոր է ընդունիլ թէ ինք կրնայ այդ պարտքն հատուցանել, ոչ թէ պայմանադրականին կրաւորապէս հնազանդելով, այլ միայն խանդավառ հաւատարմութեամբ իր լաւագոյն տեսիլն հաղորդելով իր ընկերներուն: Սերմը չկրնար ածիլ կոխոտուած ճամբուն վրայ: Սոսկ սովորականին տիրապետութիւնը թշնամի է աճման, և իրական զարգացում ան միայն կ'ունենայ որ միտքը անսկզբունք, որ կատարեալապէս հաւատարիմ է իր անձին, որ հաւատարմութիւնը կը գործէ իր հակադրութեամբ:

Ծուրարքն եւ Զգայապաշտութիւն

Յիսուս աճման ուրիշ թշնամի մը կը պատկերացնէ ծանծաղ հողով, ուր ապառաժը մօտ է մակերեսին և սերմը շուտով կը բողբոջի։ Ծանծաղ հողը կը ներկայացնէ բոլոր այն անձերը որոնք, Յիսուսի խօսքով, «արմատ չունենալով քիչ ժամանակ կը տևեն, ու երբ նեղութիւն կամ հալածանք ըլլայ խօսքին համար, շուտ մը կը գայթակղին»։ Այսինքն ի սկզբան ճշմարտութիւնը կ'ընդունին թերեւս փութով ու խանդավառութեամբ, բայց չունին տևական ջանք, հաւատարմութիւն ու յարատեւութիւն։ Այսպիսիներ կ'որակուին ծուրարութեամբ ու զգայապաշտութեամբ, որ ոխերիմ թշնամիներ են ամէն աճման։ Քանզի ծուրարութիւնը ֆիզիքական չէ միայն, այլ մտային ու բարոյական միանգամայն։ Եւ այս ոլորտներէն ունէ միոյն մէջ ծուրարութիւնը դիւրաւ ունակութիւն կ'ըլլայ։ Մարդ կը միտի խրիլ խոր ուղեգիծերու մէջ և աճիլ անհնար կը դառնայ։ Եւ զգայապաշտը մասնաւորապէս ենթակայ է իր անձին խնայելու և գթալու տկարացուցիչ փորձութեան, որ միշտ մասնաւոր չքմեղանք կը գտնէ անտեղի ձախողութեան համար։ Ծոյլն անկարող է հասնիլ այն զարգացման որու ընդունակ է ինք։ Նմանապէս զգայապաշտն ու ան, որու յարատեւ համբերութիւն կը պակսի։ Ամէն տեղ անշարժութիւն կայ որու պէտք է յաղթել։ Նախ, ֆիզիքական դժկամակութիւն աշխատութեան, յետոյ մտային ծուրարութիւն որ չընդունիր նոր գաղափարներն իբրեւ իրապէս նոր, որ յաղաքականին չյարմարցնեն իր միւս գաղափարները, որ ծուրար կը մերժէ վերստին քննել իր գաղա-

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

փարներն ուշի ուշով և տրամաբանական դասաւորում մը տալ անոնց։ յետոյ նաեւ բարոյական ծուրարութիւն որ տաղտկալի կը գտնէ ներքին անայլալ ուղղամտութիւնը և հետեւապէս կը խուսափի ներկայ լոյսին գլխովին հաւատարիմ ըլլալու պարտականութենէն։ Այնքան դիւրաւ կը գոհանանք ծանծաղ ու զգայապաշտ խանդավառութեամբ որ քիչ անգամ կը ճանչնանք ու կը յարգենք մինչև ցվերջ համբերելու պարզուկ բայց բացարձակապէս էական յատկութիւնը։

Մտադրադրութիւն

Աճման երրորդ թշնամին է կեանքի ամէն ընտիր ասպարէզի մէջ, ինչպէս կ'ըսէ Յիսուս, ստորին շահերու խորհուրդը։ «Աշխարհիս զբաղմունքները ու հարստութեան խաբէութիւնները, և ուրիշ բաներուն ցանկութիւնները մէջ մանկելով, խօսքը կը խեղդեն ու կ'ըլլայ անպտուղ»։ Մեծ նպատակ մը ի դերս կ'ելլէ, եթէ ուշադրութիւնն ուրիշ բանի դարձուի, փոյթ չէ թէ այդ բանն ինչ բնութիւն ունենայ։ «Աշխարհիս զբաղմունքները» — փոքր բաներու հոգերով համակ գրաւուիլ — ո՛րքան ալ այդ բաներն իրենց տեղը յարմար ու կարեւոր ըլլան, կրնան մարդը բարձր զարգացումէ զուրկ պահել։ Եւ նիւթական բարիքներու կուտակումն ինքնին յառաջ կը բերէ խաբէութիւնը և ինչ որ ասոր պատուէն է՝ «ուրիշ բաներուն ցանկութիւնները», մինչև որ ասոնք բոլորովին անդիտակցաբար կը գրաւեն բարձրագոյն շահերուն տեղը։

Ուստի աճիլ ուզող մարդը պարտաւոր է ոչ միայն կռուիլ զինք յայտնապէս կործանել ձեռք-

3
9
3
4
7
-
6
7

տող չարին հետ, այլ և ոչ նուազ եռանդով դիմադրել ժամանակ, զօրութիւն, խորհուրդ և ուշադրութիւն սպառող փոքր խնդիրներու հոգերով համակ գրաւուելու ամէն փորձութեան: Փոքր խնդիրներու անխճեալ ընտելութիւնը սա է որ շատ զբաղում կը պատճառեն: Ուստի ով որ ապագայ տարիներուն կը նայի իրը կեանք ու ծառայութիւն զարգացնող պատահութիւններու, թող երբեք չմոռնայ դարուս բոլոր բարդութիւններուն մէջ թէ պարտի մաքառիլ աճումի ժամանակ գտնելու և առաջին բաները առաջին պահելու համար: Ոչ մէկ ժամանակաշրջան ենթարկուած է երբեք իր ոյժերը կատարելագոյն վառնելու այնքան մեծ փորձութեան որքան ներկայ հարուստ ու բարդ ժամանակաշրջանը: Եւ այս կը նշանակէ թէ ոչ մէկ ժամանակ հարկ եղած է աւելի զգուշութեամբ ու հաստատամտութեամբ օգտագործել Կիրակիները քան հիմա: Պահեցէք, կ'աղաչեմ, պահեցէք բաց տեղ մը լաւագոյնին համար զոր կրնաք ընել, հիւրընկալելու համար բարձրագոյնը: Բաց պահեցէք ձեր պատուհանները Երուսաղէմի կողմը: «Լոյսին հետեւեցէք»:

Ծածուկ աճող սերմին վրայ խօսուած առակը աճման ուրիշ երկու թշնամի ալ կը ցուցնէ, զորս պէտք չէ զանց ընել, առ Աստուած հաւատքի պակաս և դանդաղ աճման դէմ անհամբերութիւն:

Առ Աստուած Հաւատքի Պակաս

Սերմը կը բուսնի և կ'աճի, չենք գիտեր ի՞նչ պէս: «Հողը ինքիրմէ պտուղ կու տայ. առաջ խոտը, ետքը հասկը, անկէ ետեւ լեցուն ցորենը»:

Ուստի խորհիլ կրցողը թող խոնարհութեամբ ու պատկառանքով յիշէ թէ կեանքի մէջ ամէն տեղ կրնայ միայն գործածել ու վարել ոյժեր ու զօրութիւններ զորս Աստուծոյ ընդունած է: Եւ մենք ոչինչ կ'ստեղծենք, ոչինչ կ'օժտենք յատկութիւններով: Այսպէս կամայ ակամայ ստիպուած ենք Աստուծոյ գործակցիլ: Իրական մարդը փափաքելու չէ՞ միթէ որ այդ գործակցութիւնը լոկ ստիպմամբ չըլլայ, այլ գիտութեամբ, կամաւ, անշահախնդրութեամբ, խոնարհութեամբ, և շնորհակալութեամբ: Կարելի չէ երեւակայել որ մարդուս կեանքը յուսով հոմակ չլցուի, երբ յիշէ թէ իր աճման մէջ կրնայ այսպէս յաւիտեան, այո, յաւիտեան օգտուիլ Աստուծոյ անդուլ գործակցութեան: Գանգի «Աստուած է որ» մեր «մէջ կը ներգործէ»: Կրնանք անկասկած սպաւինիլ Աստուծոյ և անոր նպատակներուն մեծութեան: «Հունձքը» կը հասնի, և պէտք չէ որ մենք մեր ձեռքը պարապ թողունք:

Եւ Աստուծոյ վրայ այսպիսի հաւատք ունենալ կը նշանակէ նաեւ մեծապէս ընդարձակուած հաւատք ունենալ մարդոց կարելիութիւններուն վրայ, և մեզ կարող կ'ընէ անոնց համար աշխատիլ անյաղթելի յուսով եւ ուրախութեամբ, վստահ թէ հոս ալ կը գործենք Աստուծոյ անսպառ կամքին համաձայն:

Անհաւերտութիւն

Հետեւաբար մեր և ուրիշներու աճումը պիտի չխափանենք անոր դանդաղութեան համար անհամբեր ըլլալով: Զինական առասպելի մը համաձայն երկրագործ մը օրն ի բուն ցորենի արտին մէջ

աշխատեցաւ և ամէն մէկ բոյս քիչ մը վեր քաշեց: Երեկոյին յոգնած տուն գնաց ինքզինք չնորհաւորելով որ մեծ շահ մը ըրաւ՝ տունկերը բարձրացնելով: Բայց հետեւեալօր, աւա՛ղ, տեսաւ որ անոնք թոռմած են ու կը չորնան: Այս առասպելը կը յայտնէ մեր ընդհանուր անհամբերութիւնը աճման դանդաղ գործողութիւններու դէմ: Բայց որովհետեւ նախ պէտք է խոտը երեւի, յետոյ հասկը և յետոյ ցորենը, պէտք է որ ջանանք յանդէպս փութացնել աճման գործողութիւնները, այլ յոժար ըլլանք հաւատարմօրէն լրացնել այն պայմանները, որոնցմով միայն կարելի է ամէն աճում: Պէտք է որ աճման բնական կարգին հետեւինք և, գործող Աստուածային ոյժերուն վստահինք ու հաւատքով, համբերութեամբ և յուսով սպասել սորվինք: Պէտք է որ յոժար ըլլանք սպասել և տալաւ առ տակաւ կեանքի նշանակութիւնն ըմբռնել:

Ե

ԱՃՄԱՆ ՄԵԹՈՏՆԵՐ

Աճման թշնամիներուն Տէրունական այս նկատարգրութիւնը ինքնին կը թելադրէ աճման մեթոտները. ընկերակցութիւն, ուղղամտութիւն, խարողութիւն, կեդրոնացում և պահպանում, արտայայտութիւն, համբերատար անյողդողդութիւն:

Ընկերակցութիւն

Մարդկային աճման միջոցն է նախ ընկերակցութիւն — անձնականութեան փոխանցականութիւն, մարդոց հետ մտաւոր ու հոգեւոր հաղորդութիւն:

Կեանքի բոլոր մեծ արժէքներուն մենք առ հասարակ կը ծանօթանանք վկայութեամբ ուրիշի մը, որ մեզ կանխած է զանոնք գնահատելու մէջ: Մենք պէտք ունինք ուրիշ հոգիներու տեսլեան հաղորդ ըլլալու: Սոկրատեսն մեթոտն ընկերակցութեան ու հաղորդութեան այս միջոցին մշտական անհրաժեշտութեան մէկ օրինակն է միայն: Վասն զի Սոկրատեսն մեթոտն իբրեւ ուսուցչական դրութիւն կը նշանակէ ուրիշներու միտքերն այնպէս արթնցնել որ կարենան իրապէս վայելել հաղորդելի ճշմարտութիւնը: Եւ Սոկրատեսն մեթոտն իբրեւ խուզարկութեան դրութիւն կը ներկայացնէ ներհայեցութիւններու փոխադարձաբար լրացուցիչ այն փոխանակումը, որ աւելի մեծ արդիւնքի մը կը յանգի քան զոր ի սկզբան ունէր գործակցող միտքերէն ուէ մին: Աճման առաջին մեծ մեթոտն է ուրեմն ընկերակցութիւն — լսելու և սորվելու մշտապատրաստ մտաւոր ու հոգեւոր ընկերակցութիւն, թէ տալու՝ թէ՛ ընդունելու մէջ:

Ուղղամտութիւն

Բայց որպէս զի ուրիշներու հետ այս հաղորդութիւնը ուէ նշանակութիւն ունենայ, անոնց տեսիլներուն այս հարադատ փոխանակումը հնարաւոր դառնայ և մենք մեր լաւագոյնին հաղորդ ընենք զանոնք, պէտք է որ, երկրորդ, մեր կողմէ ոչ միայն աննախապաշար միտք և զիւրակիրթ ոգի ցուցուի, ինչ որ յայտնի պայման է ընկերակցութեան, այլ և կատարեալ ուղղամտութիւն և մտաւոր ու հոգեւոր անկախութիւն: Վասն զի այս միայն կրնայ երաշխաւորել թէ պիտի գիտնանք

նախ ուղիղ գործածել ինչ որ կ'ընդունինք, երկրորդ ճշմարտապես տալ ինչ որ ունինք տալու: Հետեւաբար ուղղամիտ մարդը պիտի խորշի ամէն տեսակ պայմանադրական ուղեգիծերէ, նոյն իսկ իր աղօթքներուն մէջ, և հին ճշմարտութիւններն անգամ թարմ ու իրական պիտի պահէ՝ սնդադար վերաքննելով ու նոր ձեւերով ու թարմ օրինակներով ներկայացնելով դանոնք: Դարձեալ, ինչպէս տեսանք, պիտի չմերժէ մանաւանդ իբրեւ նոր ընդունիլ նոր գաղափարը: Պիտի չխուսափի մտաւորն այն անհրաժեշտ մաքրագործումէն, որ հարկ կ'ըլլայ երբ նորը լծորդուի տրամաբանօրէն մտային կեանքի բոլոր մնացորդին հետ: Անդադար պիտի պահանջէ իրմէ մտային ու հոգեւոր անկախութիւն:

ՈՏՐՈՂՈՒՅԻՆ

Սակայն աճող մարդուն մտային ու հոգեւոր ընկերութիւնը չկրնար անխտրական ըլլալ: Ան կը փնտռէ լաւագոյնը և կ'ընտրէ լաւագոյնը, և կը ձգտի իր լաւագոյնով պատասխանել: Հետեւաբար խտրողութիւնը կ'ըլլայ աճման երրորդ մէթոքը, յարատեւօրէն լաւագոյնին առջեւ կանգնել ու այսպէս իր լաւագոյն վիճակին մէջ մնալ անյողդողդ և հետեւաբար հաւատարիմ իր լաւագոյն տեսլեան: Վասն զի իր լաւագոյն կարելի զարգացման հասնիլ փափաքողը փորձ հետազօտիչներու, ամէնէն յստակ խորհողներու, ճշմարտին, բարւոյն ու գեղեցկին մեծ տեսանողներուն, մտաւոր ու հոգեւոր ընկերակցութիւնը կը փնտռէ: Անոր ոյժի մեծ աղբիւրն է բարձրագոյնին փոխանցականութիւնը: Եւ այսպէս բարձրագոյնին առջեւ յարատեւօրէն կենալով կը ձգտի նաեւ իր լաւագոյն վիճակին մէջ

մնալ յարատեւօրէն: Վասն զի այդ վիճակին մէջ միայն կրնայ ապահով ըլլալ թէ լիովին պիտի օգտուի աճման ու ծառայութեան համար ներկայացող պատահութիւններէն: Յոգնած, խոնջած ոչ մէկ միտք կամ հոգի կարող է աշխիւ գործ արտադրել:

Հետեւաբար ամէն կէտի վրայ լաւագոյնը ընտրելու այս աստուածապարգեւ կարողութիւնը միակ ուղին է, որու կրնայ հետեւիլ խոհմ մարդը: Այս գործնականապէս կը նշանակէ, զոր օրինակ, թէ մարդս իր գործը, իր դաշտը, իր պատեհութիւնը, իր ունկնդիրները չարհամարհեր, ո՛րքան ալ փոքր կամ անկարեւոր թուին անոնք, այլ միշտ իր լաւագոյն կարողութեամբ ու տրամադրութեամբ պատասխանելու ունակութիւնը կը կազմէ: Վասն զի միշտ իր լաւագոյնով պատասխանելու այդ ունակութիւնը երեք անխուսափելի արդիւնք ունի. մարդն աճման մէջ կը պահէ, անվրէպ կ'աշխուսեցնէ անոր ծառայութիւնը, և չկրնար աւելի լայն պատեհութիւններ չպարգել անոր առջեւ: Աճման մէջ պահեցէք ձեր գործն ու մեթոքները: Թող մարդիկ գիտնան թէ դուք ոչինչ կը խնայէք լաւ կատարելու համար ինչ որ յանձն առիք ընել:

Միեւնոյն ժամանակ կ'արժէ միջանկեալ կերպով յիշել թէ պատասխանատուութեան տակ գտնուող մարդն ազատ չէ մերժել ոեւէ դործ, զոր չկրնար կատարել ամենալաւ ու մասնաւորապէս պատուարեր կերպով: Իր պատասխանատուութիւնն անրաժան է ծառայութեան կարգ մը յայտնի պարտականութիւններէ: Պէտք չէ որ ան-

խոհեմութեամբ ստանձնէ գործ մը որ պարտաւորիչ չէ: Բայց ուր որ պարտաւորութիւնն անտարակուսելի է, պարտի լաւագոյն կարելին ընել տրուած պարադաներուն տակ, թէեւ զիտնայ թէ այդ լաւագոյնը չէ ինչ որ պիտի ուզէր ինք և պիտի չնպաստէ իր համբաւին: Ոմանք անձնութեամբ բարբար լաւ համբաւ կը շահին՝ կրկին կրկին ուրիշներու ուսերուն վրայ դնելով իրենց սեփական պատասխանատուութիւնները և անձամբ երեւելով այն ժամանակ միայն, երբ կրնան ներկայանալ շատ փայլուն կերպով:

Կեդրոնացում եւ Պահպանում

Այսու ամենայնիւ, աման և մեծագոյն ծառայութեան աւագ պայման է խտրողութիւնը: Պէտք է որ մարդ խստիւ ու աշխուժիւ խտրողութիւն և ընտրողութիւն ընէ իր աշխարհի բազմաթիւ կարելիութիւններուն մէջ և յետոյ իր ուշադրողութիւնը կեդրոնացնէ իրեն համար իրրեւ լաւագոյն ընտրուած գործերուն վրայ և, այսպէս պահպանէ կամ խնայէ իր ժամանակը, դրամը և զօրութիւնը: Խտրողութիւնն ուրեմն իր կարգին կը պահանջէ կեդրոնացում ու պահպանում:

Ժամանակի վատնումի գալով, պէտք չկայ կրկնելու ինչ որ Արնըլտ Պէնէթ այնքան հատուռով ըսած է իր այն գործին մէջ, որու տիտղոսն է, Ինչպէս Կարելի է Օրը Քսանըջորս Ժամ Ապրիլ: Սակայն կրնամ յիշեցնել թէ շատերու իրապէս գործելու և աճելու ժամանակն հաւանօրէն կարճ է անտեղի կերպով: Կրնամ նաեւ թելադրել թէ ժամանակն իրապէս օգտագործելու համար յաճախ աւելի կարեւոր է որ մենք մեր լաւագոյն վիճա-

կին մէջ ըլլանք մեր գործի ժամերուն: Երբ կրնայ մէկն իր լաւագոյն տրամադրութեամբ գործել, կարող է թէ՛ աւելի շատ և թէ՛ աւելի ընտիր գործ կատարել: Ոչ ալ մոռնալու է թէ ժամանակի խնայումը չնշանակեր ցնորական անդուլ վազք: Շատ անգամ կրնայ պատահիլ որ ժամանակի լաւագոյն գործածումն ըլլայ առերեւոյթ ծուլութիւն — սպասել, խոկալ, աղօթել, միտքն անգործ թողուլ պահ մը՝ որպէս զի յետոյ աւելի ճոխ հունձք արտադրէ: Նոյն իսկ ծերութիւնն յապաղեցնելու համար, վերջերս հեղինակաւոր անձ մը պնդեց թէ լաւ է չաբաթը մէկ օր միտքն ամբողջովին զերծ պահել ամէն փոքր հոգերէ և խնդիրներէ և հոգին բանալ կեանքի ազնուացողիչ ու կազդուրիչ ազդեցութիւններուն առջեւ:

Եւ այն մարդը որ ճշմարտապէս կը բաղձայ իր ոյժերը պահպանել՝ մոռնալու չէ իր դրամին հոգածութիւնը, վասն զի դրամը զօրութիւն է փողի վերածուած: Զուտ խնայումը պահպանում չէ: Ուշիմ դրամատէրը կը յիշէ թէ դրամը միջոց է միայն: Եւ ոյժ որ կ'ուզէ իր դրամը լաւագոյն ու լիալիւր չափով ծառայեցնել իր նպատակին՝ յարմար կը դատէ ելեւմտացոյց մը պատրաստել, որով մէկ կողմէ փոքր վատնումներ արգելուին և միւս կողմէ ապահովուի որ բարձրագոյն կեանքի յատուկ ծախքեր նիւթական ստորին պէտքերու պատճառով չխափանուին: Աճումը մեծ մասամբ կախեալ է ծախքերու համեմատութենէն: Տալն ալ աճումի մեծ միջոց է:

Սակայն մարդու գլխաւոր հարստութիւնն է վերջապէս իր սեփական ոյժը — փիղիքական, մտա-

ւոր ու բարոյական : Սաստիկ զիւրին է վատնել զայն : Ամէն տեսակ անժուժկալութիւն կը վատնէ զայն : Քանի՛ քանիներս գոհ կ'ըլլանք մեղկ ու թոյլ կեանքով : Այսու ամենայնիւ , չկայ այնքան զօրեղ ծառայ որքան խստիւ մարզուած մարմինն ու միտքը : Դուք ձեզ ճանչնալ սորվեցէք եւ ջղային աւելորդ ոյժի մեծ պաշար մը պահեցէք : Դէշ կարգադրուած օրեր և գէշ կարգադրուած գործեր ալ ահագին ոյժ կ'սպառեն : Եւ սխալ խնայողութիւն է այն որ առողջութեան կը վնասէ : Ուստի մի քշուիք անդեկ : Ծրագիր ունեցէք : Ձեր պարագաներուն իշխեցէք : Մի թողուք որ անոնք իշխեն ձեզի :

Ով որ անկեղծօրէն կ'ուզէ աճիլ՝ պարտի նախ կեդրոնանալ իր անմիջական գործին վրայ , որու համար պատասխանատու է անձամբ , և զայն կատարել իր կարողութեան բովանդակ չափով : Միայն այն ժամանակ կրնայ ուրիշ գործի վրայ մտածել : Պէտք չէ որ ստանձնէ բան մը որ արդեւ կ'ըլլայ այդ առաջին պարտաւորութեան : Այնուհետեւ իրեն առջեւ բաց թողու միւս պատեհութիւններէն պիտի ընտրէ նախ զայն որ կերպով մը կրնայ իրեն նպաստել իր գլխաւոր գործին մէջ , յետոյ զայն որու համար բնական պատասխանատուութիւն մը կ'զգայ և յետոյ ինչ որ ինքնին ամենակարեւոր կը թուի : Ժամանակի և տեղւոյ պարզ պայմաններ կրնան անոր գործի յայտագրին մէջ մուծանել փոքր խնդիրներ , որ ինքնին ինկատ պիտի չառնուէին , բայց կրնան միջանկեալ կերպով առնուիլ ուրիշ գործերու մէջտեղ : Սակայն աճիլ ուզողը , իր ամէն արտակարգ աշխատութեան մէջ

ալ , մոռնալու չէ թէ պարտի առ հասարակ ստանձնել այնչափ գործ միայն որչափ կարող է լաւ կատարել : Ձկնար ինք ամէն բան ընել , և յաճախ պիտի պարտաւորի խստիւ ի գործ գնել «բարիք ընել մերժելու պարտականութիւնը :» «Օրուան աւերիչը» միշտ արթուն է : Հոս ալ բազմազբաղ մարդը պարտաւոր է մաքառիլ՝ աճումի ժամանակ գտնելու համար :

Արտայայտութիւն

Բայց պահպանումը պահպանումի համար չէ , այլ գործածումի համար : «Միթէ ճրագը գրուանի տո՞վ գրուելու համար կու գայ :» Ժամանակ , դրամ և ոյժ կը պահպանուին , որպէս զի գործածուին աւելի աճում և աւելի գործ ապահովելու համար : Վասն զի աճումը արտայայտութիւն կ'ուզէ : Հոգեբանական օրէնքն հրամայական է . Ինչ որ չարտայայտուիր՝ կը մեռնի : Աճումը գործ կ'ուզէ և գործը մեծ միջոց է աճումի :

Թող ուրեմն մէկն ստանձնէ գործ մը որ իրապէս պիտի պահանջէ բոլոր իր կարողութիւնները , բոլոր իր ջանքն ու ճիգը : Զոր օրինակ , թող իրմէ պահանջէ կարգալ տարին առ նուազն մէկ լուրջ գիրք , որու ընթերցումը զիւրին չէ և կ'ստիպէ զինք խորհիլ , և որ վերիվայր կը յուզէ իր նախորդ կարծիքները և ճշմարտապէս արժանի է երկարատեւ ու խորին ուշադրութեան : Ապա թող իրմէ պահանջէ տիրանալ անոր ամբողջ պարունակութեան և քննական իր դատումները գրաւորապէս յայտնել անոր յայտարարութիւններուն վրայ : Այդ ձեռնարկն ինքնին , եթէ կանոնաւորապէս յառաջ տարուի , աճող մարդ մը կ'ընէ զայն :

Դարձեալ, թող մէկը բարձր դադափարական մը կազմէ իր տան համար և իր խորհելու և գործելու զօրութիւնները նուիրէ այդ դադափարականին իրականացման: Գրեթէ չկայ հոգեւոր աւելի մեծ յաջողութիւն քան ունենալ տուն մը որ է ինչ որ պարտի ըլլալ: Ուրեմն այր եւ կին թող խորհին, աշխատցեն իրենց երեւակայութիւնները, կանխեն իրենց յիշողութիւնները, բարձր երազ երազեն և անոր ետին մարդուած կամքի ոյժը դնեն՝ իրականութեան վերածելու համար դայն: Հոս քիչ անգամ կ'իրականանան կիներու իմացական ու հոգեւոր տեսլականները:

Դարձեալ, թող պայմանադրական գործերու մէջ թաղուելու վտանգը դիտողը ժամադրութիւն, յանձնառութիւն և դաշինք ստանձնէ, որ կ'ստիպեն զինք աշխատիլ, շատ աշխատիլ, ընդարձակ ու նշանակալից գործի մը կատարման համար, ըլլայ ընտանիքի գադափարական, ըլլայ ուղերձ, յօդուած կամ Կիրակնօրեայ դպրոցի դաս (ինչ որ կրթական կարեւոր պատենութիւն է մասնաւորապէս գոյէճի շրջանաւարտներու համար), ըլլայ դեր մը խրախուսիչ ակումբի կամ կարեւոր գործի յանձնաժողովի մը մէջ, համայնքի մեծ ու կենսական ծառայութիւն, զեղծումի մը դարման, կամ համայնքին մակարդակը տնտեսական, գեղագիտական, իմացական, բարոյական կամ կրօնական կերպով բարձրացնելու ուէ կարելիութիւն: Ով որ կարեւոր գործ մը ստանձնած է որոշ կերպով՝ չկրնար չզարգանալ և անով աւելի ընդարձակ ծառայութեան ընդունակ չըլլալ:

Բաց աստի, անկարելի է պահել ինչ որ չենք

բաժներ ուրիշներու հետ: Ուստի իր լաւագոյնը պահել ուզողը պարտի անկէ բաժին հանել ուրիշներու: Ոչ ոք կրնայ լիովին աճիլ և անձնասէր մնալ: Որքան ստոյգ է թէ սէրը գերագոյն ու համապարփակ առաքինութիւն է՝ նոյնքան ստոյգ է թէ մարդս արտայայտուելու է ծառայութեամբ և գործակցական աշխատութեամբ: Վատնունման անգամ, և այդ ամենէն կենսական բաներու մէջ, կարելի է խափանել միմիայն խոհեմ գործակցութեամբ: Ով որ առանձինն կը ձեռնարկէ մարդկութեան օգտակար մեծ գործ մը կատարել, փոքր յաջողութեան կը դատապարտուի: Իմաստունն հետեւաբար իր ժամանակի յառաջագէմ գործարանային մեծ շարժումներուն կ'ընկերանայ, որպէս զի իր տկար ջանքերուն պակասը լրացնէ ընկերային մեծ ոյժերով: Այս պատճառով իսկ, բարոյական ու հոգեւոր աշխարհի մէջ կարեւոր դեր խաղալ փափաքողը չէ կարող մոռնալ Եկեղեցին, ոչ ալ պարզ հանդիսատես ըլլալ գործերուն որոնց կը ձեռնարկէ այն: Ուստի, թէ՛ մեղի և թէ՛ ուրիշներու համար մեր օրով շատ կարեւոր շնչտ մը դնենք Քրիստոսի Եկեղեցւոյն կանոնաւորապէս անդամակցելու հարկին վրայ, Եկեղեցւոյն՝ որ տակաւին կը շարունակէ ըլլալ գադափարական նպատակներու յատուկ կազմակերպութիւններուն ամենամեծը:

«Մարդը կ'աճի իր նպատակներուն մեծութեան չափ», կ'ըսէ Գերմանական առած մը, ուստի պէտք է որ մարդն իր իսկ տճման համար փափաքի մեծ դատերու պաշտպան ըլլալ: Մարդուն աճման լաւագոյն փաստը «անոր նպատակներուն մեծութիւնն»

է: Բայց անկարելի է մեծագոյն նպատակներ իւրացնել անձնասիրաբար, վասն զի ինքնին անձնութեան են անոնք: Անձնասիրաբար ստացուած մշակումը անխուսափելի կերպով գծուծ դրոշմ ունի: Միայն ան կը գտնէ իր անձը, որ կը կորսնցնէ զայն և բոլորովին կը լքէ իր անձնական շահը: Ճշմարիտ աշխարհաքաղաքացիի լայն տեսլականն ստացէք, Յիսուսի տիեզերական սէրը:

Համբերասար Անյողողողութիւն

Եւ վերջապէս կենսատեւ տնումի վրայ լրջօրէն խօսող մը չկրնար մոռնալ թէ, եթէ անայլայլ ջանք և համբերատար յարատեւութիւն չըլլայ, ուրիշ ամէն ինչ ընդունայն է: Շատ պարզուկ յայտնութիւն է և հրապուրիչ փայլ չունի յոգնութիւն ստանձնելու անհուն ընդունակութիւնը, սակայն է և կը մնայ տակաւին էական պայման ամէն ընդարձակ ու ազնիւ մեծագործութեան: Առաջին բուռն խոյանքը չէ որ կը վճռէ յաղթանակը, այլ ցվերջ յարատեւութիւնը: Ահագին ձեռնարկներու խանդավառ սկզբնաւորութիւնը չէ, այլ շատ աւելի փոքր ջանքերու հաւատարիմ գործադրութիւնը, որ յառաջ կը մղէ զաշխարհ: «Համբերութիւնը», «անյողողողութիւնը», «կատարեալ գործ թող ունենայ, որպէս զի կատարեալ ու ամբողջ ըլլաք, ու բանի մը պակասութիւն չունենաք:»

Ընկերակցութիւն, ուղղամտութիւն, խտրողութիւն, կեդրոնացում ու պահպանում, արտաշայտութիւն, համբերութիւն — տհա՜ս աման մեծ մեթոտները:

Զ

ԳՕՏԵՒՈՐԻԼ

Կեանքի յայտադիր ուղող մարդը չկրնար իր միտքը չդօտեւորել յարատեւ տնումի համար և չըսել իւրովի. Անու՜մ ակնկալէ, պատրաստուէ անոր և փառաւորուէ անով: Անտարակոյս յարածուն յոգնութիւն հարկ պիտի ըլլայ, բայց ա՜ման պատհանութիւնը կայ ձեր առջեւ: Չէք կրնար խոյս տալ ա՜ման պարտականութենէն:

Իրաւունք ունիք ձեր էութեան բոլոր զծերուն վրայ մեծ յառաջդիմութիւն սպասելու և անոր համար պատրաստութիւն տեսնելու — ֆիզիքական, իմացական, գեղագիտական, բարոյական, կրօնական և ընկերային:

Մաքաւեցէք ուրեմն ա՜ման մեծ թշնամիներուն դէմ, որ են պայմանադրութիւն ու նախապաշարում, ծուլութիւն ու զգայապաշտութիւն, մտադրաւորութիւն, Աստուծոյ և մարդոց վրայ հաւատքի պակաս, ձեր և ուրիշներու ա՜ման դանդաղութեան համար անհամբերութիւն:

Եւ հաւատարմօրէն հետեւեցէք ա՜ման բաղմամբորձ մեթոտներուն, որ են ընկերակցութիւն, ուղղամտութիւն, խտրողութիւն, կեդրոնացում ու պահպանում, արտաշայտութիւն, համբերատար անյողողողութիւն: Լաւագոյնին առջեւ կեցէք անդադար՝ հաւատարիմ հիացողի և հետեւողի տրամադրութեամբ:

«Աստուծոյ թաղաւորութիւնը այսպէս է, որպէս թէ մարդ մը հողին մէջ սերմ ձգէ, ու քնանայ և արթննայ գիշեր ու ցորեկ, և սերմը

բուսնի ու մեծնայ, ու ինք չգիտեր թէ ինչպէս :
 Քանզի հողը ինքնիրմէ պտուղ կուտայ, առաջ
 խոտը, ետքը հասկը, անկէ ետեւ լեցուն ցորենը
 հասկին մէջ : Ու երբ պտուղը հասուննայ, չուտ
 մը մանգաղը կը ղրկէ, վասն զի հունձքի ատենը
 հասած է :» Այս կը նշանակէ մանաւանդ թէ աճ-
 ման բոլոր ձեր պատրաստութիւններուն մէջ պար-
 տաւոր էք Աստուծոյ անդուլ գործակցութեան
 ապաւինիլ : Հունձքը կը հասնի, պէտք չէ որ դուք
 պարապ թողուք ձեր ձեռքը : Դեռ չէք գիտեր ձեր
 ընդունակութիւնները, չէք գիտեր ձեզի համար
 Աստուծոյ ծրագիրներուն ընդարձակութիւնը : «Այն
 բաները զորոնք աչք չէ տեսեր և ականջ չէ լսեր
 ու որոնք մարդու սրտին մէջ չեն ինկեր, Աստուած
 զինք սիրողներուն պատրաստեց :» Վստահ եղէք
 թէ ձեր աճումը չկրնար խափանիլ Աստուծոյ ձեզի
 համար ըրած պատրաստութիւններուն սահմանա-
 փակմամբ, այլ միայն բուն ձեր ակնկալութիւննե-
 րուն ճղճիմութեամբ : Մեծ բաներու ձեռնարկեցէք
 Աստուծոյ համար : Աստուած ձեզի չթողուր ձեր իսկ
 աճումն ստեղծելու անկարելի գործը : Մեծ Արա-
 րիչը ձեզի հետ կը գործէ ամէն վայրկեան : Գործա-
 կից այդ Աստուծոյն քաջալերութիւնը, յոյսը և
 փառքը թող ողողէ ձեր հոգին : «Եւ բոլոր շնորհաց
 Աստուածը, որ մեզ իր յաւիտենական փառքին
 կանչեց Քրիստոսի Յիսուսի ձեռքով, քիչ մը ատեն
 նեղութիւն կրենէդ ետքը, ինք ձեզ կատարեալ
 ընէ, հաստատէ, զօրացնէ ու հիմնէ :»

432

0854200

2013

2001

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0024580

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ

Արդեն իսկ հրատարակուած

	դահ.
Թիւ 1 ԿՆՈՋ ՄԸ ՀԱԻԱՏՔԸ	25
» 2 ՑՆԾՈՒՄԻ ԵՐԿԻՐԸ	15
» 3 ԵՐԸՐԴԻՆԻՔԻՆԸ ՄԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄ	25
» 4 ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ԱՆՄԱՀՈՒԹԵԱՆ	20
» 5 ԱՃՈՒՄ	25

Հետզհետե հրատարակելի

Թիւ 6 ԿՈԱՆՔԻ ԴՊՐՈՅԸ	
» 7 ՔԱՋԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԱԻՏԱՐԱՆԸ	
» 8 Ո՞Վ Է ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ	
» 9 ՅԻՍՈՒՍ ԻՆՉ ԿՐՆԱՅ ԸՆԵՆ ԶԻՍ	
» 10 ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՍԿԶՐՈՒՆՔՆԵՐ	
» 11 ՄԵՐ ԸՆԿԵՐԸ	
» 12 ՄԱՐԿՈՒ ՄԸ ՀԱԻԱՏՔԸ	